

Střípky z minulosti ... Kostel sv. Václava v Hrbokově

V předvečer oslav narození Ježíška oživil hrbokovský kostel sv. Václava zpěvem dětí z bojanovské základní školy a Chrámového sboru Nahoboj. Krásná vánoční hudba a starý kostel bývají tou správnou kombinací přispívající k nefalšované vánoční atmosféře. A že je hrbokovský kostel starý, o tom není pochyb. Je dokonce mnohem starší, než jak se na první pohled zdá.

Počátek existence filiálního kostela v Hrbokově je zahalen rouškou tajemství. Podle starých pověstí měl být hrbokovský svatostánek založen již v době křižáckých výprav do Svaté země (Palestiny) na konci 12. st. Zakladatelem se měl stát jistý Hrboslav, rytíř z Bojanova (pověst O bojanovských bratrech). Původně dřevěná stavba vyrostla nad hrobem nespravedlivě zabitého Hrboslavova bratra Václava.

Pověst bohužel není ničím doložena, a proto se musíme spokojit s nejstarší zmínkou o kostele pocházející z doby, kdy Hrbokovští byli poddanými císaře Karla IV., tj. z let 1349 – 1351. Tehdy nechal první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic pořídit soupis farních kostelů, které mýnil převést k litomyšlské diecézi. Když farní kostel, kde tedy máme v Hrbokově faru? Inu, nemáme, neboť v průběhu dalších věků a válek zanikla. Podle všeho se prý nacházela v místech, kde nyní stojí dům rodiny Ročňákových (č. p. 1).

V letech 1501 a 1540 byly pro kostel ulity první známé zvony. Hrbokovský kostelík jimi promlouval až do konce 18. st., kdy byly přeneseny do nového kostela ve Vápenném Podole. Také se ptáte proč? Bohužel netuším. Později byly v hrbokovském kostele vysvěceny nové zvony. Svému smutnému osudu však neunikly, ve válečných letech (1918 a 1941) byly zabaveny a přetaveny, a tak místo aby radostně ohlašovaly, či soustrastně doprovázely nejrůznější události ve vsi, staly se nástrojem k zabíjení.

Naprosto katastrofální dopad měla na vesnici a kostel třicetiletá válka. Přesný výčet škod neznáme, ví se pouze to, že byl vážně poničen a zcela vyloupen. Ještě v roce 1677 byste zde nenalezli kalich, monstranci, misál ani křtitelnici.

Jak již bylo výše uvedeno, původní románský kostel byl dřevěný, jeho gotický (již kamenný) nástupce byl stržen roku 1841. „Byl vystavěn nový kostel s věžičkou uprostřed a kúrem neseným dvěma toskánskými sloupy...ale jeho stavba nebyla provedena asi příliš řádně, protože musel být neustále opravován.“ Například roku 1895 spadl strop sakristie a oprava stála 100 zlatých. I přes neustálé opravy byl kostel na začátku 20. st. v havarijním stavu a musel být uzavřen.

V roce 1920 byl opět zbourán a v následujících dvou letech se na jeho místě ve stejném stylu a na stejném půdorysu postavil kostel současný. „Stavitelem byl Karel Netušil z Heřmanova Městce. Stavba stála 246 tisíc Kč.“ Ani tentokrát nebyly vychytány všechny nedostatky, a proto na sebe další opravy nenechaly dlouho čekat. Naposledy byl hrbokovský kostel opravován v roce 1996.

Ke kostelu náleží i menší hřbitov, kde nesní svůj poslední sen jen místní. Původně měl být hřbitov údajně i tam, kde se dnes tyčí majestátní kaštany. Poté, co byl zmenšen, byly v těch místech vysázeny stromy právě z důvodu, aby zde nevznikly parcely a místo odpočinku zůstalo zachováno. Obec Hrbokov (až do roku 1960 samostatná) nechala po 1. sv. válce na „hřbitovní“ stranu zdi kostela umístit desku se jmény padlých spoluobčanů, a tak i dnes víme, že ke svým rodinám se již nevrátili Josef a Bohumil Vondrovi, František Secký (padl necelé dva měsíce po vypuknutí války) a Antonín Hudeček.

Kostel, než byl před pár lety přifařen k Bojanovu, vystřídal od 15. st. několik patronátů (Chrudim, Stolany, Heřmanův Městec, Vápenný Podol). Již od samého počátku měl poměrně velké zádušní jmění. Pole a louky poskytovaly stálý příjem z pronájmu a z prodeje dříví ze zádušních lesů plynuly do kostelního jmění rovněž nezanedbatelné částky. „V roce 1945 bylo zádušní jmění kostela, znehodnocené již válečnou inflací, znárodněno.“

Hlavní oltář pochází z 2. poloviny 18. st., po jeho stranách shlížejí na věřící sochy sv. Petra a sv. Pavla. Nad nimi je umístěn v bohatě zdobeném rámu obraz sv. Václava, patrona kostela. Čím však hrbokovský kostelík zaujme hned při vstupu, je moderní fresková výzdoba s mysticko-náboženskými a biblickými náměty z let 1958 - 1962. Jejím autorem je akademický malíř Vojmír Vokolek. Oblouk mezi chrámovou lodí a kněžištěm představuje oblohu, nad níž ruce Páně objímají svět. Beránek Boží ho oblévá krví své oběti. V protilehlém výklenku kůru zasahujícím až do věže je znázorněn Poslední soud s peklem. Opakujícím se motivem je podávání pokrmů a nápojů z Božích rukou pro tělesné i duchovní nasycení smrtelníků.



Říká se, že se modely pro znázorněné postavy stali přímo místní obyvatelé. Však také při každé návštěvě kostela hledám povědomé rysy sousedů. Vy také? V tom případě Vám přeji, abyste byli úspěšnější než já☺.

Lenka Simonová